

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél elegendő.
Nyitólér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Cukorgyár Bácskában.

Köz tudomásu dolog, hogy a Gazdasági Egye-
sület már 5 év óta foglalkozik egy répacukorgyár
eszméjének megvalósításával. Ezen 5 év alatt több
fajta cukorrépával a vármegyének csaknem min-
den részén kísérlet történt. A kísérletek eredménye
nem csak jó volt, de úgy mennyiség, mint minő-
ség tekintetében kitűnőnek mondható.

Bácska földje, ahol nem vizenyős, szikes, —
feltéve, hogy a répa kellő művelésben és ápolás-
ban részesül, — jó cukorrépát termelt. Az átlagos
cukortartalom csaknem minden évben 12% volt,
a maximum pedig 16—17%. Tudni való, hogy a
cukorrépa csak úgy dolgozható fel haszonnal, ha
legalább 10% cukort tartalmaz. A termés mennyi-
ség kat. holdanként átlag 150 mm. volt, nem volt
ritka azonban a 300, sőt több mm. termés.

A bácskai cukorrépára jellemző, hogy két,
tőlünk meglehetősen távol levő cukorgyár, a hatvani
és mezőhegyesi, vetélkedtek, hogy gazdáinkat a
répatermelésre rábírják. Természetesen e gyárak
a nagy távolság folytán felmerülő tetemes szállítási
költségre való tekintetből nem adhatván meg a
répa kellő árát, mely mindig helyben, illetőleg
a termelési helyhez legközelebb eső vasúti állomá-
snál értendő: Bácskában a cukorrépatermelés
nagyobb dimenziókat nem ölthetett.

A kísérleti eredményeket és egyéb kedvező
viszonyokat tekintve, másrésztől tekintettel a ha-
tásra, melyet a közeli cukorgyárak a föld jöve-
delmének és értékének emelésére gyakorolnak, a
gazdasági egyesület törekvését, hogy vármegyénk
területén cukorgyár létesüljön, minden gazdának
meltányolnia kell.

A mai silány gabona árakkal szemben csak
két mód van, mely a gazdát előnyösebb helyzet-
be hozhatja: a cukorrépatermelés és állattenyésztés.

A cukorrépatermeléssel a vetésforgó változa-
tosabb lesz, nincs a gazda egészen a gabonára
utalva, ennél fogva kevesebb a rizikó. A répa-
termelés intenzívebb talajművelést és trágyázást
kívánván, az utána következő egyéb termények
is előnyösebb feltételek közé jutnak. S a mi fő,
a cukorrépa jobban jövedelmez, mint egyéb szo-
kásos terményünk.

A cukorrépatermelés az állattenyésztést is
előmozdítja, mert a gyárak a beszolgáltatott répa
sulya 40%-ának megfelelő répaszeletet, vagyis
minden mmáza után 40 kilót ingyen visszaszol-

gáltatnak a termelőnek. A répaszeletben, kivéve
a cukrot, minden tápanyag benne lévén, úgy
frissen, mint besavanyítva, vagy megaszalva, igen
jó takarmány.

Sokat irtam és beszéltem már a cukorrépa-
termelés fontosságáról, ezuttal nem az a célom,
hogy erről mindent elmondjak, de célom azon
nagyfontosságú és öröndetes esemény köztüdo-
másra hozatala, hogy a Gazdasági Egyesületnek
azon törekvése, hogy vármegyénkben cukorgyár léte-
süljön, a megvalósulás stádiumában van.

Egy budapesti consortiummal a Gazdasági
Egyesület megállapodásra jutott, hogy 2 millió forint
tőkével Bácskában cukorgyárat létesítsen.

A consortium megbizottja a napokban érte-
kezett a Gazdasági Egyesület elnökével és titkárá-
val e tárgyban. A consortium adja a felállításához
szükséges tőkét, gondoskodik a gyár üzleti és
technikai vezetéséről, a Gazdasági Egyesület
gondoskodik a kellő számú répatermelőről.

A gyár építését már ez évben elkezdi.
1894-ik szeptember havában működni fog, ilyen
formán a répatermelés már a jövő év tavaszán ven-
dendi kezdetét.

Hogy hol legyen a gyár, arra nézve később,
valószínűleg néhány hónap múlva lesz a meg-
állapodás, de e tekintetben is a Gazdasági Egye-
sület információja lesz az irányadó.

A Gazdasági Egyesület elnöksége a consor-
tium megbizottjával arra nézve is megállapodásra
jutott, hogy mi módon kötéssék a szerződés a
gyár és a termelők között.

A termelő 1894-től 10 évig a létesítendő
gyárnak tartozik összes cukorrépatermését átadni.
A gyár minden mmáza tiszta sulyu répáért 80
krt fizet. A tiszta suly akképp számítatik, hogy az
átadás alkalmával eredményezett sulyból 5%
földre stb. idegen anyagokra levonatik.

A termelő tartozik azon magot használni,
melyet hitelben, kilónként 25 kr-ért a gyár ad.
Esetleges utánvetésre a magot ingyen adják.

A répa helybeli termelőktől a gyárban, vi-
déli termelőktől a termelési helyhez legközelebb
eső vasúti állomáson vétetik át.

Minden mmáza répáért a gyár 40 kiló friss
vagy aránylagos mennyiségű besavanyított répa-
szeletet ingyen visszaszolgáltat a termelőnek. A
répaszelet járandóság esetleg megfelelő pénzérték-
ben beváltatik.

Minden cukorrépával bevett kat. hold után
a gyár 30 frt előleget ad 4%-ra.

Ha a gyár tűzvésznek esnék áldozatul, két
hét alatt nyilatkozni tartozik, hogy az illető év-
ben a gyártási üzemet folytatja-e. Azon évi termést
a fenti feltételek mellett még akkor is tartozik
átvenni, ha a leégett gyár nem építették fel, azon
különbséggel, hogy a répaszelet járandóságát
pénzben váltja meg; ez esetben a folyó évi termés
átvételével a szerződés a későbbi évekre meg-
szűnik.

Ugy a gyár, mint a Gazdasági Egyesület
mindent el fog követni, hogy a gazdaközönség a
cukorrépatermelés módjával megismerkedjék, mely
célből az egyesület elnökétől alulírott megbízást
kapott, hogy a vármegye azon községeiben, ahol
a talajviszonyok alkalmasak a cukorrépatermelésre,
e tárgyban előadásokat tartson. Ha a kellő számú
termelő egyetlén lesz, a gyár is tartat hasonló
előadásokat.

Most már tehát csakis a gazdákon áll, hogy
a rég óhajtott gyár létesüljön.

Aki termelésre szerződést akar kötni, szives-
kedjék alulírothoz fordulni.

Zombor, 1893. január 22.

Rombay Dezső,

gazd. e. titkár.

Katonai bevonulások. A honvédelmi minisz-
ter a következő körrendeletet küldötte Zombor város
közönségének: A bevonulásoknak a kolera-járványra
való tekintettel szükségessé vált részleges felfüggesztése
tárgyában 1892-ik évi október hó 2-áról 53,561. szám
alatt kiadott körrendelet 1-ső pontját a németbiroda-
lomban tartózkodó közös hadseregebeliekre vonatkozólag
— a közös hadügyminiszter ugral egyetértőleg, ezennel
megszüntetem, és ezen megszüntető intézkedésemet
együttal a németbirodalomban tartózkodó honvédekre is
kiterjesztem. Együttal elrendeltem, hogy mindazon köz-
ségi hadseregebeli egy évi önkénteseknek tényleges szol-
gálatára: kiknek 1892-ik évi október 1-én a tényleges
szolgálatra be kellett volna vonulniok, de a kik a be-
hívás felfüggesztése miatt ezideig be nem vonultak, a
legközelebbi tényleges szolgálati időszak kezdetéig ha-
lasztassék el. A közös hadseregebeli újoncok a szervezeti
szabályoknak megfelelő határnapokra, a még katonailag
kiképzendő póttartalékosok pedig a legközelebbi idő-
szakra fognak behivatni. Jelen reudeletem azonnal köz-
hírré teendő. Budapest, 1893. évi január hó 5-én. A
miniszter helyett Gromon s. k. általítták.

A tiszttviselők fizetéspótléka. Az összes
állami tiszttviselők a folyó év első negyedére szóló
pótlékot — a mint hírlik — febr. 1-én fogják meg-
kapni.

A „BÁCSKA“ tárcája.

Pepecsek.

I.
Ki rózsát tépni vágy: vakon,
Dörén bokrára nem rohan;
Tüskéje hogy ne szúrja őt:
Felje nyúl óvatosan!

II.
Tudomány- bölcseségre nem
Árulnak patikába szert;
S a ki pipázni is akar:
Előbb tegyen dohányra szert.

Szabadka Gyula.

UTAZÁS FIUMÉBA.

Irta: Kajabusz.
(Folytatás.)

Ebéd után a dűbörgés mellett szunnyadni is lehetne,
ha a balsors egy hosszú Starcevicset nem küldött volna
bosszantásunkra. Ez a hazaáruló egész angolosan tele-
pedett a szemközti börtöltre s lábait felrakta a mi
divánunkra, tetette az alvást s jókorákat rugott hol az
én térdemen, hol az utitársamén. Szerencsése a gyalá-
zatosnak, hogy nem értették, mert horvátul rugdosott,
különben megmutattuk volna neki a magyar virtust.

Amint a Kulpán egy 103 m. hosszú hidon átvág-
tatunk, egy kisebb folyócska mellé értünk, ez a Mreznica,
ennek a sásos, füzes partjain haladunk, a vize ennek is
zölde, csak itt-ott török azt fehérré a szirtek és ma-
lomzugok.

Dugaresa állomásnál látjuk először a Karszt hegy-
ség első jelenségeit: az éktelen kőtuskókat és a csudá-

latos vöröses földet. Itt van egy nagy pamutfonó gyár,
mely bécsieké.

Mindig föllebb haladunk s közeledünk az óriási
Klek hegységhez, keresztül Generalszki-Sztol és Touj
állomásokon. A vidék már erősen köves s egész mezők
tele vannak páfránnyal. Gimnázista korunkban a növény-
gyűjteményünkbe egy-egy szál páfrányért mit nem ad-
tunk volna oda. No hiszen van itt egész határral.

Ogulinnál éri el vasutunk a legdélibb hajlást. Innét
tul északnyugoti irányt vesz a krajnai határ felé. Ogulin
a Klek hegy lábainál fekszik. Vármegyei székhely
7—8000 horvát és szerb lakossal. Ez az állomás már
326 méter magasan fekszik a tengerszín fölött. Roppant
fáipara s jelentékeny kereskedése van. Mely előbbt én
egyéltalán nem tudom méltányolni. Olyan bolondos
természetem van, hogy valósággal fáj a szívem, mikor
látom, hogy az erdőt vágják. Azt a szép, szálás erdőt.

Ezután rengeteg fenyvesek következnek s alagut-
alagutat ér. (Van vagy tíz Fiuméig). Ogulinon túl ismét
egy kis patak a Dobra, mellette haladunk, mely apró
fűrészmalomokat pörget. Ennek is tiszta zölde vize van,
többször átröbögünk rajta.

En a patakka is úgy vagyok, mint az erdővel:
nagyon szeretem, el tudnék ülni a partján s bámulni a
kavicson ficánkoló habokat órákig, napokig; nem is jár
haszon nélkül ez a bámulás, mert ha a víz lefelé folyá-
sát nézem, fejem terhetől mindig könnyebbülök: viszi a
viz; ha felém folyását nézem, mindig jó egy jó gon-
dolatom: hozza a viz.

A Ticsevo alaguton átörövenve Comirjét, majd
négy alaguton átbotorokázva Vrbovszkat s tovább Cameral-
Moravice állomást érjük. Ez már 420 méter magasan
van. Nagyszerű állami erdőségek veszik körül, egyik
fő-fő fakiviteli állomás itt van. Újból erősebb mozdonyt
ragasztanak vonatonk elé, mert még magasabbra kell
emelkedni. Most már erdővel dusan fűdött hegyek kö-
vetkeznek. A levegő hűvös, tiszta s tele fenyőillattal.
Nem ugyan a híres Abruzzok ezek, hanem a Nagy-
Kapella hegylánc, de azért egész természetesen talál-
nám, ha valamelyik szikla mellől kilépne itt, mint az
operában, Ernáni az ő banditáival s rázendítené, hogy:

„Vad rengeteg lakásunk,
Egyetlenegy barátunk
A puska és gyilkok.
No rajta hát igyál,
Kéves örömed a borba találd.“

De csak megtapsolnánk itt a Skrad állomásnál
647 méter magasan.

Most azonban csakugyan meg vagyunk szorítva.
Menekülés nincs semerre. Előttünk a meredek Kupjak
hegy 993 m. magas, megkerülni nem lehet, tehát bele-
fürdik a vonat s a hegyben hajlott vonalban 1223
méter hosszan tart, a Kupjak alagut jóval több egy
kilométernél. A lámpákat felgyújtják a kupékban. Mikor
innen kirobognak, a hegyvidék legnagyobb szerűbb pano-
rárája tárul elénk, a látvány a fensikből kitörő csucokra
nyílik meg. Vad zöldeben másznak itt egymás tetejébe
az erdők. Fa van temérdek, de vajjon mit esznek az
itt lakó emberek?

Megint a föld alá jutunk. Egymás után következ-
nek: a 370. m. hosszú Susica alagut, a Besnyák alagut
198 m. hosszú s innen kidörögve Delnice állomáson
vagyunk. Ez a vidék látja el a tengerpartot tüzelő fával,
a környéken fekvő, mintegy 120 ezer hold kiterjedésű
állami tulajdonú kepező erdőkből. S mivel temérdek az
erdő, a bázak erre felé keményfa szindelylél vannak
fedve, mely lehet tartósabb a fenyő szindelylél, de
durvább és esetlenebb is bizonyára. Lokve állomáson
tul, ismét a Bucovacs alagut s majd a Szlema alagut
(337 m. hosszú) következnek. A híres alagutból kiérve
nemsokára megnyílik előttünk a licsi völgy, amely
kertlékes s a Krszt sötétzöld virányával dusan fűdött
lapályt képez. Nyugat felől a Licsanka patak hasítja
végig, tude vízével malmokat hajtvja.

Egy csinos község fekszik jobb felől Fuzsine, a
Frangepánok egykori s még ma is lakható vadászka-
stélya mellett. Kedves, bájos hely. A fumei gimnáziumi
ifjuság éppen most tartja itt a majálisát, vagy júniálisát,
a katona banda recsegése ide hallatszik.

Fuzsine állomásról kiindulva borzasztóan szép
sziklavidéken, fenyvesrésztetek közt emelkedünk a ten-
germelléki magas hegység utolsó láncolatára s a Robil-

Rónay István emlékezete.

(M. I. L. - 1912)

Vettük a következő gyászlapot: „Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy Rónay István priglevica-szent-iváni plébános, címzetes kanonok, a hódásági választókerületnek három ízben volt országgyűlési képviselője, 1893. évi január hó 19-én délután 3 órakor, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után, élete 53-ik évében jobblétre szenderült. Kiszzenvedett porhüvelyét a január hó 21-én, szombaton reggel 9 órakor tartandó gyászmenésen siratjuk el, és délután 2 órakor helyezzük örök nyugalomra a prigl.-szt.-iváni róm. kath. temetőben. Prigl.-Szt.-Iván, 1893. évi január hó 20-án. Az örök világosság fényeskedjék neki! — Özv. Augsburgi Borbála, édes anyja. Szikra Jakabné, özv. Hauke Sándorné, özv. Gräber Miklósné, Augsburgi József, testvérei. Augsburgi Józsefné, Szikra Jakab, sógorok.“

Rónayról az összes fővárosi lapok meleg hangon emlékeznek meg, mint olyan ritka lelki adományokkal kitüntetett férfiról, aki ha a viszonyok nyomása alatt tragikumává nem válik önmagának, tehetségénél és tudásánál fogva gondviselésre jutott volna. Azonban a való élet hétköznapi gondjainak a lángelméknél otthonos lenézése; az ideális álláspontnak szeretlen tulhajtása: egymásután oly ferde helyzetekbe sodorták őt, melyekből szép lelke túrva ugyan, de megtörve került az eszmék mártírjainak rendes sorsára. Összetörte őt a saját nagysága, mely modus vivendi nem ismert, a körülményekkel alkudni nem tudott és nem akart, fékezhetlenül szabad lángeszének meggyőződésait a közpompák reglementjeibe beilleszteni iratott. Keble egy reformatori ideáktól duzzadó vulkán volt, mely azonban az élet szabad levegőjétől hermetice el levén zárva, hevével kiégett s fölemészette önmagát.

Ikarus sorsára jutnék, ha szellemének fényes napjába merítve szememet, követni akarnám lelke szárnyalását.

Tanulmányra méltó fő, csodálatos jellem, Prokrustes-ágyba szorított teremtő erő, dogmatikus vaskapcsokkal lefajtott szabadgondolkodó — és a földgondviselés kegyelméből — egy jómódu de facipős parasztfalu plébánosa volt.

Van-e olyan együgyű ember, aki sorsáról nem tudna szatírát írni?

Egyszerű hívei a magába zárkózásig tiszta életű papot, okos tanácsadót, humanus lelkész, bálványozásig szeretett prédikátort, rendes protokollum- és számadásvezetőt, készséges lelkiajtát és bőkezű jóakarót kísérték benne ki a szent-iváni temetőbe. Ők nem tudták, hogy pártját ritkító szónok; magyarul, németül és latinul egyaránt fennen szárnyaló költő; nagy tanultsága, még nagyobb eredetiségű filozofus; sokoldalú essay-író; elbűvölő társalgó; világlátott kulturpolitikus; és a tucat-nagyságok fölött messze kimagasló pap is lakik benne. És ezt — szerencsétlenségére — felsőbbsege sem vette észre. Hja! a világ uralma a középszerűségé, és aki a zsinóron túlnő, azt a hivatalos olló környéte lenyesi, mint a kertész a terjeszkedő gladiolus gallyakat...

De minek és kinek jó már-már a szemrehányás?

Ják alaguton (555 m. hosszú) át Lies állomást érintik. Ez a kis állomás az egész vonal legmagasabb helye: 816 m. magas.

Itt elhagyjuk az erdővel fődött Krsztot, a növényzet megszűnik s a rideg, de egyszerű látványokkal igékező tengermelléki Karsztba jutunk. E ridegséget annak tulajdonítják, hogy az itteni dus erdősegeket az ókorban Róma, később Velence s az újabb korban a rossz gazdalkodás irtotta ki. Valaha innen szereztek be a bajóipóit anyagot s az erdő kipusztulásával a Karszt vízerei is kiapadtak. Tényleg csak Buccarínál s Fiumében jelennek meg ismét a források.

Olyan az egész vidék, mint ha igazán meg volna átkozva. Egy vizgatlan sivatag, egy holdbeli tájkép csupa köbül. A mennyire szem ellát, nem jön elő más, mint egymásra dülő sziklák, meszkőszirték, palaretegek, dolomit tömegek; sehol egy emberláb, egy legelésző kecske, de még csak egy madár sem. — Ilyen sivatag gon fekszik például Plaszé község meg Meja. Hol van ezeknek a községeknek a szántóföldje? Hol vannak gyümölcsös kertjei, kaszálói, legelői? Miből élnek a lakosok, ha igazi emberek és nem az ördög fia, kik követek esznek? Szerencse, hogy a lakosság katolikus, csakis azzal a vallással élhetnek meg, mert nagyon sok benne a bójt.

Liesen túl a vonat óriási kigyó vonalakban kezd meg esését Fiume felé. Az esés átlagos aránya 1 : 40 — minden 40 méternél 1 m. esés s ezt is csak óriási sziklatávasok segítségével lehetett elérni. A mozdonyvezető inuntól kezdve mindig ellengőzzel dolgozik, mert ha eleresztené a vonatot, a t. e. utazó közönség az ördögöknel vacsorálna a kőtuskók között. Az ablakon kinézni is szédültes és rémültes, az ember papot kíván és gyónni szeretne. Óriási mélységek fölött csak akkora keskeny ösvény van mesterségesen készítve, a hol a vonat elroboghat és ez az ösvény fent a hegy oldalán vagy gerincen vezet. Néha önkéntlenül visszakapjuk fejünket a kupé ablakából, lerogyunk az ülésre, felholtan elvetjük Barosst és a zóna diadalmát.

(Folyt. köv.)

Ő elnyögte, elsírta életét; annak tanulságait majd tiszta világításba helyezi a hivatottak keze s kirakja lelke szép tulajdonaiból az ő egyéniségének mozaikjait, hogy az ideálisták szenvedni született serege abból példát és lelkesedést merítsen; a stréberek pedig megtanulják: mit nem kell tenni, ha az ember előre törekszik.

Temetését Fejér Gyula zombori apát-plébános végezte, Garay József doroszlói, Meszner István bezdáni, Lajthay János kupuszinai, Nagy Béla monostorszeghi, Paracetich József szöntai plébánosok, továbbá Ödry Lajos zombori, Bach János bajai, Posch Ernő otthelyi káplánok segítségével meillett.

A helybeli értelmiség, de kivált az elüljáróság megtette mindent, hogy szeretett papját fényesen eltakarítsa.

Rézbronz koporsóján a következő szép korszok diszelegtek: „Ihrem geliebten Pfarrer — Die dankbare Gemeinde.“ „Felejthetetlen fivérének — Mari;“ „Drága fivérének — Nina.“ Pista bácsinak, — Tiborka, Sarolta.“ „Felejthetetlen nagybátyjának — Mikovitsné.“ „A szellem ékes bajnokának — dr. Pártos Béla.“ „A szívek szive dalnokának — dr. Pertschy Ferenc (Budapest).“ „Felejthetetlen főnökének — hű káplánja.“ „Szeretett elnökének — a tanteszület.“ „Nagyrabecslésük jelül — Wámoscher Mihály és családja.“ Ugyanezen felirattal: Traub József és családja. „Szeretett barátjainak — Molnár tanárék.“

A temetésen vidékről is sokan vettek részt. Ott láttuk a messze tájokról összegyűlt rokonokon kívül Schmausz Endre alispánt, Hauke Imre főjegyzőt, Szemző Gyulát, Traub Józsefet, Filipova község deputációját élén a jegyzővel stb.

Életrajzi adatai: Született 1840. július 14-én Filipován. Pappá szenteltetett 1863. július 26-án. Káplánkodott Sztaniton és Zomborban. 1867-ben felvitték Kalocsára az érseki udvarba s ott 1875-ig mint protokollista, Archivarius, szentszéki jegyző és tanítóképző tanár teljesített szolgálatokat. 1875-ben Haynald érsek ellenzése dacára fellépett a hódásági kerületben képviselőnek s ott Apponyi Albert gróftól legyőzve, még más két ízben is megválasztott. 1878-ban prgl.-szt.-iváni plébánosá neveztek ki. 1880-ban megválasztották vele a címzetes kanonokok számát. 1884-től egész betegsége komolyabb elfajulásáig, a mult év elejéig, kerületi esperes volt.

Szívaja egy év óta gyötörte s ellene hiába keresett a világ tudós orvosainál segédelmet. Vajha meglelje nemes szive nyugalmát az anyaföld csendes öleiben, jutalmát szellemi hagyatékának dicsőségében, a nagy elmék irodalmi örökkévalóságában.

A „Pester Lloyd“ szombati számában egy jó barátja így emlékezik meg Rónayról: Parlatment körökben benső meghatározással fogadták ma azt a hirt, hogy Rónay c. kanonok meghalt. Ugyan régen nem láttuk őt, de azért nem felejtettük el. Azon kilenc év alatt, melyet mint képviselő nagyrészt Budapesten töltött, Rónay a társas körök férfi és női tagjai között sok barátot szerzett magának. Igen, a hölgyek között is, mert ez az életvidor ember, aki a papi talárt egy francia abbé hódító kellemével viselte, derült eszevel, szeretetreméltó társalgó, azonfelül, vagy helyesebben mondva: mindenekelőtt nem közönséges tehetségű költő volt. Számos hangulatos és alaktükélyes lyrai verse jelent meg névtelenül a különböző magyar folyóiratokban. Ezek mély szenvedélyt árultak el és alakjuk kifogástalan volt. Rónay a német nyelvet is mesterileg kezelte és legtöbb költeményét ezen a nyelven írta.

Boldogult egyházi főpásztorával, Haynald bíbornokkal, nem a legjobb lábón állott, és a számozatáshoz családias hasonlított az a tény, hogy Rónay hirtelen kinevezetett egy kizárólag német ajku délvidéki község plébánosává. A javadalom megfelelő volt, azonban ezzel egy elhagyott helységbe került, holott neki szellemes és kedélyes emberekre lett volna környezetben szükség, hogy újabb alkotásokra kaphasson ingert. Rónay így reánk nézve néhány évre ugyszólván nem létezett. Csak imitt-amott kaptunk egy pár sort tőle, telve lemondással és az elszigeteltes miatti panasszal. Azonban mintegy három év előtt egy szép napon hirtelen előttem termett, még pedig a régi vidám mosolygással, a régi szellemes és gondosan fésült fejjel. Budapestre jött, ugymond, hogy fölkeresse régi barátait, és ezzel teljesítse szive régi vágyát. Kabátja zsebéből egy tekintélyes és tiszta betűkkel teleírt iratcsomót vett elő, az ő német költeményeit. Végre is meg kell bizonyosodnia affélől — ugymond — vajjon van-e neki költői hivatottsága, avagy csak olyan csilingelő, aki magát a Parnasszusra vágó epekedésben fogyasztja. Azt szeretné, hogy egy tárgyilagoss bíráló, aki maga is táplál költői hajlamokat, döntson az ő költeményei, és így az ő sorsa fölött; anélkül azonban, hogy a szerzőt és

annak életkörülményeit ismerné. Ez utóbbi tekintet azért fontos, mert a költemények között előfordul egy ciklus „A kereszt alatt“ címmel, amely talán jól illenek a költőhöz, de éppen nem a tiszteletbeli kanonokhoz. Ilyen műértőt vélt ő találhatni dr. Rodenberg Gyulában, a „Deutsche Rundschau“ szerkesztőjében, a költőben és kritikusan.

És minthogy én a nevezettel összeköttetésben állok, arra kért, hogy vegyek magamnak egy kis fáradságot, s küldjem el költeményeit Rodenberghez, azzal a kéréssel, hogy mondjon fölöttük szabad véleményét. Így is történt. Rodenberg Gyula dr. szakított magának időt a költemények olvasására és megbírálására nemcsak, hanem egy hozzám intézett igen beható jegyzékben bírálatát szemelvények idézésével, és az átdolgozásra vonatkozó részletes javaslatokkal is támogatta. És ezen bírálat a képzeltet leghelzesebb volt. Értelme röviden abban foglalható össze, hogy az ismeretlen szerző, költeményeiben nagy, sőt rendkívüli tehetségről tesz tanuságot, mely számos darabjában éppen Heine Henrikre emlékeztet. Ezen ítéletén még a kifejezésben és verselésben mutatkozó szórványos alakhibák sem változtathatnak. Én Rodenberg levélét rögtön elküldtem Rónaynak, akit az rendkívül boldogga tett. Terve is vette verseinek kiadását, ami azonban elmaradt. Talán meg vannak a boldogultnak hagyatékában és talán akad egy kegyeletes szakértő kéz, amely azokat nyomtatás alá bocsátja. Nyereség lenne ez az irodalomra nézve és — bár kései — elégtétel a korán elhunyt irányában.

Ujdonságok.

Áthelyezés. A király öfelsége megengedte ifj. Keömléy Pál újvidéki kir. törvénytudósi bírónak a fumei törvénytudószékhez saját kérelmére leendő áthelyeztetését.

Uj esperes. A bajai esperesi kerületben Berényi Dániel apát esperes lemondása folytán esperessé Kuts János bikityi plébános, kerületi jegyzővé dr. Szucsics Sándor csávolyi plébános lettek kinevezve.

Tisztújítás a helybeli olvasókörben. A helybeli olvasókör e hó 22-én igen népes közgyűlést tartott, mintegy 96 szavazó vett azon részt, melynek legfontosabb tárgya a tisztikar megválasztása volt. A régi tisztikar, élén Sándor Béla főispán elnökkel, egyhangulag újra és nagy lelkesedéssel választott meg; hetek óta beszéltek egy olyan áramlatról, mely társas életünk e kiváló gyupontjába is beleakarta vinni a politikát; politikai sikerek révén a körbe, ezen kizárólag társadalmi intézménybe is a pártoskodás magvát akarta elhúzni. A kör tagok a vasárnapi választással erre egyhangulag megadták a feleletet; a politikai pártoskodó áramlat pedig — bizonyára nem a saját előnyére — kimutatta, hogy e téren mennyre gyenge. A megválasztott tisztikar névsora a következő. Elnök Sándor Béla, igazgató Danczer Kornél, jegyző dr. Thurszky Zsigmond, ügyész Kozma László, pénztárnok Tápay István, választmányi tagok Fejér Gyula, dr. Spitzer Mór, Tarczay Mór, Schmausz Gyula, Czifrusz Ferenc, Koczkar Zsiga, Széchenyi József, dr. Csibás Benő.

Választás. Ó-Kéren az e hó 18-án megejtett választás alkalmával aljegyzővé egyhangulag Jahn Róbert, kulai segédjegyző választott meg.

Közgyűlés. A zombori polgári kaszinó-egylet 1893. évi január hó 29-én délelőtt 10 órakor az egyet helyiségeiben rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés az egyet mult évi állapotáról. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése az előző évi számadások feltulviszálásának eredménye felől. 3. A folyó évi költségeloirányzat jóváhagyása. 4. A választmány, tisztviselők és számvizsgáló bizottság lemondása és felmentése. 5. Uj tisztviselők, választmányi tagok s a folyó évi számadásoknak az év végén leendő feltulviszálására számvizsgáló bizottság választása. 6. A tagdíjak megállapítása. 7. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítése céljából két rendes tag kijelölése. Zombor, 1892. évi január hó 16-án. Schmausz Endre, elnök. Dr. Kollár Győző, jegyző.

Tanfűzerke. Az apatini daléregyesület felében az ovoda, felében pedig saját zongora alapja javára 1893. évi január hó 21-én az „Andrés“ fele vendéglő nagytermében igen jól sikerült zártkörű tanfűzerk rendezett 80 kr személyenkénti belépti díj mellett.

Eljegyzés. Dr. Konyovits Dávid zombori ügyvéd, eljegyezte Vukicsévits Viera kisasszonyt, Vukicsévits Gy. Miklós szerb tanítóképezdi igazgató leányát.

Műkedvelői előadás Gyurgyevón. Schvare Adolf fiatal tanító növendékeivel iskolai népkönyvtár alapítása céljából f. hó 15-én dilettans-előadással egybekötött tanácsulást rendezett. A kis művészek Forgó bácsi „Még pohár“ című egy felvonásos szindarabját adták elő, még pedig egy kitünő eleganciával, hogy a nagyszámu hallgató közönség gyakori tapsviharral adott teljes elismerésének kifejezést, sőt az élénkebb részleteket megis újrátta. A színjáték után Schvare Adolf és Szaghmeister Matild k. a. egy egy monológot szavaltak el, Gabányitól: „Egy ideges ember önvallomása“ és „Bakfisch álmok.“ Végül Boldizsár Pálné (Zsablyáról) és Hochmann Rudolf több magyar népdalt énekelték, auditoriumban. Majd meg a cigány zendített rá a tűzes radrig. A mulatság szóval igen szépen sikerült. Az anyagi siker is kielégítő volt, ugy hogy a tervezett népkönyvtárnak az alapja immár megvetett. Történetek tetemes felülvezetések is a kulturális cél iránt. Legyen a jöszívű adakozóknak a tanulni és olvasni szerető gyermekek öröme a legnemesebb jutalmuk.

A szabadkai vágóhid. Szabadkán a napokban vették használatba a város új vágóhidját. A vágóhid, melyet nagy költséggel építettek, egész a budapesti mintájára készült s minden tekintetben megfelel a követelményeknek. Csak az az egy dolog bántja a szabadkaiakat, hogy a vért s a szennyes vizet a palicsi tóba vezetik, a vágóhidról, a mivel ugyszólván tönkro teszik a tó nagy részét.

ELŐFIZ
Egész évre...
Fel évre...
Negyed évre...
A lap szel...
illető küld...
szerkesztő...
a lap tulajdon...
dend

Egyes szám ára

Közegészs

Minden meg...
vannak a maga...
olyannyira égető...
a most folyó be...
ját is ez képezte.

Időszerűnek...
M. U. következő...
mertetni:

A közegészs...
a folyton pusztító...
végre meggyőztek...
zett a komoly ese

Hieronimi be...
embere. Alig lépe...
vendetés jelét adt...
fontosságát átlátta...
mi a mostohán ap...
sége s a nemzeti...
vezére egyik köz...
színtén alaposág...
nyokról.

Nem lehet i y...
kételkedni abban...
den egyes tagját...
ügyet maga a törv...
kedvezőbb pénzügy...
célszerű megoldás...
gyorsan fogja elint

Az országos k...
állása óta semmi...
egészségügyi hiány...
elhárítani képes jav...
legközelebb meg fog...
a szakszerű intézk...
nek és ez annyival...
múltánylásra, mert...
korlati egészségügyi...
nyilatkozatainak kel...
elkészülni.

Egészségügyi...
hosszu évek során s...
szerint az, hogy az...
a község kezeiben...
sem pénzzel, sem...
delkezik.

A „BACS

Az ablak nyitva...
A kőszőnye nem...
Szicemben a rad...
Sivarta mellé ör...
Fejem az ablak...
— Oly jó a hős...
Hídeq can énn...
Mert kedvesem sz...

Ott túlnan át, an...
Ott ő lakik, az ő...
Oh, hányszor várt...
S ajkaimra nem j...

Most újra nézem...
De hogy az atkom...
És dörgésentől má...
S kacagva látom b...

... De hall! mi z...
Egy esdes dallan...
Tűn nymphatón? ...
En nem tudom, es...

Most újra nézem...
Szerelhet zong, sira...
A hátulról, ki elf...
S talán egy másik...

E hang! E hang! ...
E szelid hang mily...
Fejem, fejem! hol...
Oly ismerős — és...

Hah! — Nézzed, a...
Az ő ablakja és a...